

Dienes Dénes: Református üzenet a nemzeti összetartozásról

Pál apostol az athéni beszédében az Ószövetséget idézve azt mondta, hogy Isten „az egész emberi nemzetséget egy vérből teremtette, hogy lakjon az egész föld színén, meghatározta elrendelt idejüket és lakóhelyük határait” (ApCsel 17,26).

A Teremtő nemcsak a természet törvényeinek Ura, hanem a népek történelmi és földrajzi kereteinek is, mindezzel az a célja, hogy az emberek keressék őt. A reformátoraink bizonyosan – elsősorban Farkas András vagy Károli Gáspár juthat itt eszünkbe – mélyen meg voltak győződve arról, hogy a Kárpát-medencei magyar haza Isten ajándéka. De azt is hirdették, hogy az emberek bűnei – így a nemzeti bűnök is – megronthatják ezt az ajándékot. Az isteni rendbe beavatkozhat az ember, s annak soha nincs jó vége. Ennek nyomán sebek keletkeznek. Ezeket az idő – hiába hivatkozunk erre oly sokszor – soha gyógyít be.

A Trianon-palotában hozott döntés következményei sem múlnak el. Ha az emberiségnek lehet általános közös tapasztalata az életről, halálról, Istenről, anyáról, apáról, születésről, jóról, gonoszról és így tovább (C. G. Jung), akkor a psziché a személyes és egyetemes szint között a nemzeti réteget szintén tartalmazza, és ide beépülnek a történelmi traumák is. Lehet, hogy egyszer majd mást írnak a történelemkönyvek Magyarország feldarabolásáról, de amíg magyarok élnek a földön, a kollektív tudattalan ezt a mély sebet hordozni fogja.

A nemzeti összetartozás napja lehetőséget ad a gyászra és a veszteség elismerésére. Segít a történelmi sebek ismételt, minden nemzedék életében létfontosságú kibeszélésében, amely a továbblépés feltétele. Felhívja a figyelmet a kulturális folytonosságra, hangsúlyozza, hogy a nemzet jelen esetben nem politikai egységet, hanem közös jelrendszert (nyelv, irodalom, történelem) foglal magában. Mindez valóban lényeges, mégis: az anyaszentegyház ennél többet is mondhat. Amikor fentebb hivatkozott reformátoraink számba vették a súlyos csapásokat és megpróbáltatásokat, veszteségeket, nyíltan hangsúlyozták a magyarság felelősségét is:

a bukás erkölcsi és hitbeli hanyatlás következménye.

„Az Úristen nemcsak hatalmát, hanem az bűnök ellen való haragját is megmutatja. Példa lehet erre az mi nemzetségünknek, az magyar nemzetnek mostani siralmas állapotja” – hangsúlyozta négyszáz évvel ezelőtt egy mezővárosi jegyző a megértett reformátori igehirdetés lényegét. Sorsunk tehát egyáltalán nem független az Istenhez való viszonyrendszerünktől. A kibeszélés során ezt sem hanyagolhatjuk el, mert egy népnek is van árnyékszemélyisége, szeret hátrítani, igyekszik elkendőzni a felelősségét és a bűneit.

Őseink hitének útján járva ma sem mondhatunk mást: a magyarság nem csupán adminisztratív egység, hanem olyan isteni elgondolás, amely túlmutat a térképen látható vonalakon. Ebben az a nagy biztatás, hogy a lelki és kulturális összetartozás elpusztíthatatlan, mert az alapja nem politikai döntés, hanem mélyebb, teremtett rend. Sorsa pedig ma is egybefonódik azzal a kérdéssel, komolyan vesszük-e: van helyünk és küldetésünk ebben a világban. Még hangsúlyosabban fogalmazva: hisszük-e, hogy helyünk és küldetésünk ebben a világban Istentől ered?

Az ő terve nem szűnt meg Trianonnal. Az összetartozás napja arra emlékeztet, hogy a magyarság létezése és egysége olyan érték, amelyet emberi határok korlátozhatnak ugyan, de meg nem szüntethetnek. Reformátor eleink az egyén és a nemzet együttes megtérését hangsúlyozták. A traumák feldolgozása érdekében a lelki újjászületés frontján is sokat kell munkálkodnunk. Református anyaszentegyházunknak ez lehet az elsődleges üzenete a történelmi távlatok és a Szentírás összefüggéseiben. Eleinktől átvéve a kifejezést, „a magyar Sion” felépítését és megtisztulását, lelki megújulását, vagyis a nemzet Istenhez való visszatérését kell szorgalmaznunk.

Azt hangsúlyoztuk, hogy a magyarság léte Isten döntése. Tegyük hozzá, hogy megváltó munkájában sem feledkezett meg rólunk. Igen nagy vigasztalás ez a tudat traumáinkban, ahogyan Bátorkeszi István Az szegin fogoly rabprédikátorok éneke soraiban meghagyta nekünk, s amit magunkra értelmezhetünk Trianon árnyékában is: „Noha mi testünkben eladattunk, / Úr Jézus Krisztustól de megváltattunk.”

Forrás: Reformátusok lapja LXX. – 2026. évfolyam, 23.szám